

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

ЗНАЙОМСТВО З ДИНОЗАВРАМИ

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

ЯКИМИ БУЛИ ДИНОЗАВРИ?

Учені знайшли скам'янілості понад 1000 різних видів динозаврів. Слово «динозавр» означає «страшний ящір». Ці плазуни були дуже різні. Одні з них були великі, як автобуси, а інші — маленькі, як курчата. Динозаври всіх розмірів мали багато спільних ознак. Вони ходили на прямих ногах, що розташовувалися під тулубом, і були єдиними плазунами, які могли це робити. Усі динозаври відкладали яйця, а в деяких видів був пір'яподібний покрив, хоча на той час більшість плазунів мала лускату шкіру.

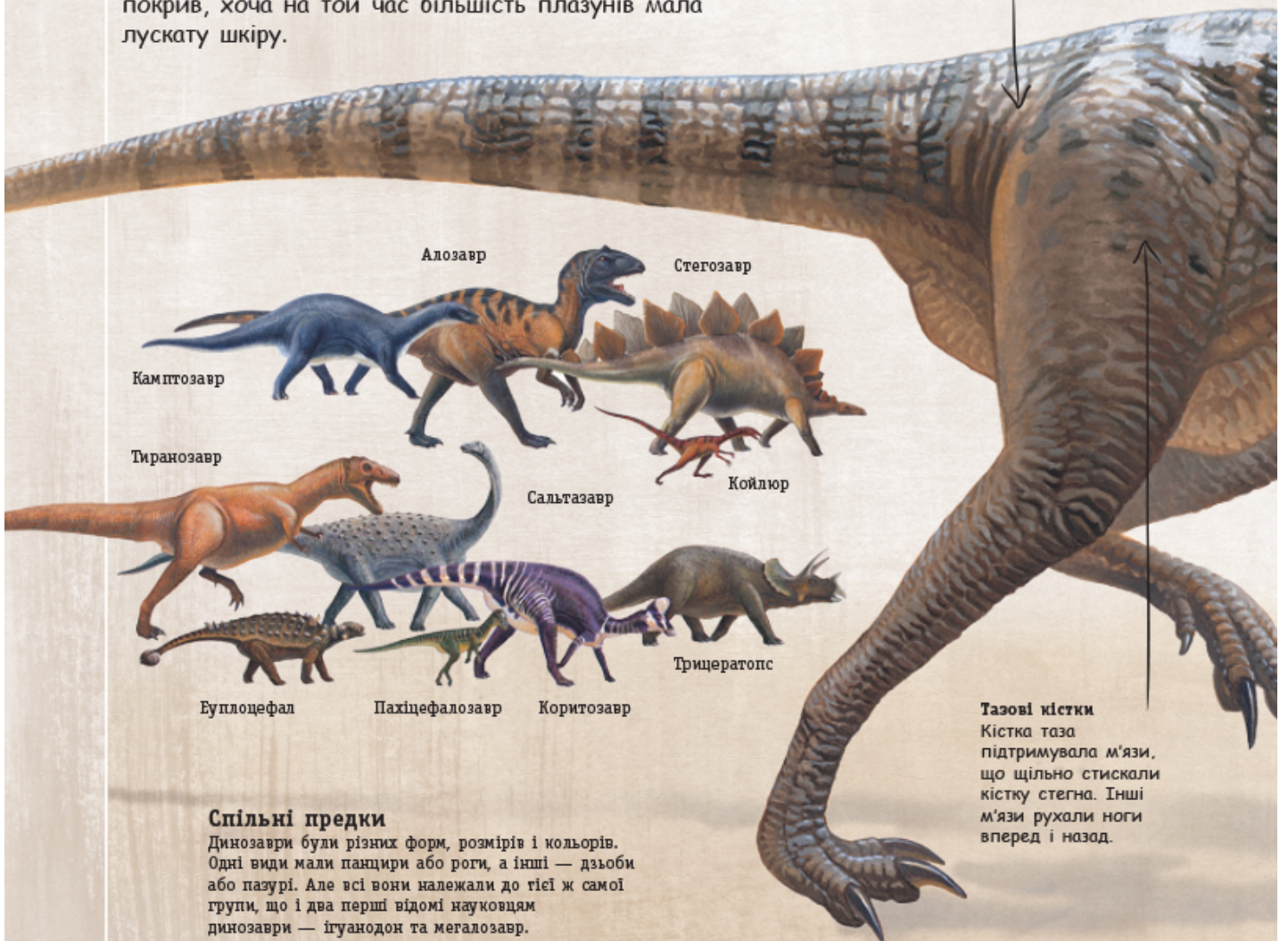

Вилупився з яйця

Усі динозаври з'являлися на світ із яєць. Коли дитинчата дорослішали, у них розвивалися панцир, шипи та роги.

Зрощені кістки

Зрощена з хребтом тазова кістка — крижі — утворювала міцний скелет.

Алозавр

Стегозавр

Камптозавр

Тиранозавр

Сальтазавр

Койлюр

Еуплоцефал

Пахіцефалозавр

Коритозавр

Трицератопс

Спільні предки

Динозаври були різних форм, розмірів і кольорів. Одні види мали панцири або роги, а інші — дзьоби або пазурі. Але всі вони належали до тієї ж самої групи, що і два перші відомі науковцям динозаври — ігуанодон та мегалозавр.

Тазові кістки

Кістка таза підтримувала м'язи, що щільно стискали кістку стегна. Інші м'язи рухали ноги вперед і назад.

Голова
Деякі динозаври мали гребні. Вони використовувалися для приваблення партнерів або відлякування суперників.

Вертикальне положення
У динозаврів ноги розташовувалися прямо під тулубом. Це допомагало їхнім кінцівкам підтримувати дуже важке тіло. Крім того, така будова ніг дозволяла робити довші кроки.

Дилофозавр
Цей тріасовий теропод — типовий представник ранніх двоногих динозаврів. Його передні кінцівки не підтримували тулуб, як у чотириногих динозаврів, а були пристосовані до полювання. Центр ваги був зміщений у напрямку таза. Завдяки цьому дилофозавр легше балансував на двох ногах.

Найдовший палець
Найдовший палець на передній кінцівці мав здатність хапати та утримувати здобич. Інші плазуни не могли цього робити.

Якими не були динозаври?

Під час мезозойської ери існувало близько 40 груп плазунів, а динозаври належали лише до двох із них. Динозаври не мешкали під водою, але деякі з їхніх далеких родичів, навпаки, жили у морських глибинах. За винятком птерозаврів, майже всі інші групи плазунів пересувалися на прямих ногах. Ранні динозаври не могли літати, проте птерозаври, або літаючі плазуни, з легкістю піднімалися у небесну височину.

Птерозаври
Птерозаври були родичами динозаврів. Існувало дві групи птерозаврів: рамфоринхи (жили під час юрського періоду) і птеродактилі (жили під час крейдяного періоду).

Скафогнати

Нотозаври
Ці плазуни мешкали в океанських водах. Їхня назва означає «фальшивий ящір». Нотозаври були схожі на пізніх плезіозаврів, але на відміну від них жили у тріасовому періоді.

Нотозаври

Пелікозаври
Ці синапсиди, яких також називають «савцеподібними плазунами», були плазуноподібні героподи, які еволюціонували у ссавців. Диметродон жив за 75 мільйонів років до появи динозаврів.

Диметродон

Пліозаври
Це група морських хижаків. На відміну від їхніх родичів, довгошійх плезіозаврів, вони мали коротку шийку, і видовжену голову.

Ліоплевродон

Крокодили
Поряд із динозаврами існувала велика кількість різноманітних видів крокодилів. Одні з них мешкали на суходолі, а інші — у морських глибинах. Берніссартія був найменшим крокодилем. Його довжина становила лише 60 см.

Берніссартія

ТАКІ РІЗНІ ДИНОЗАВРИ

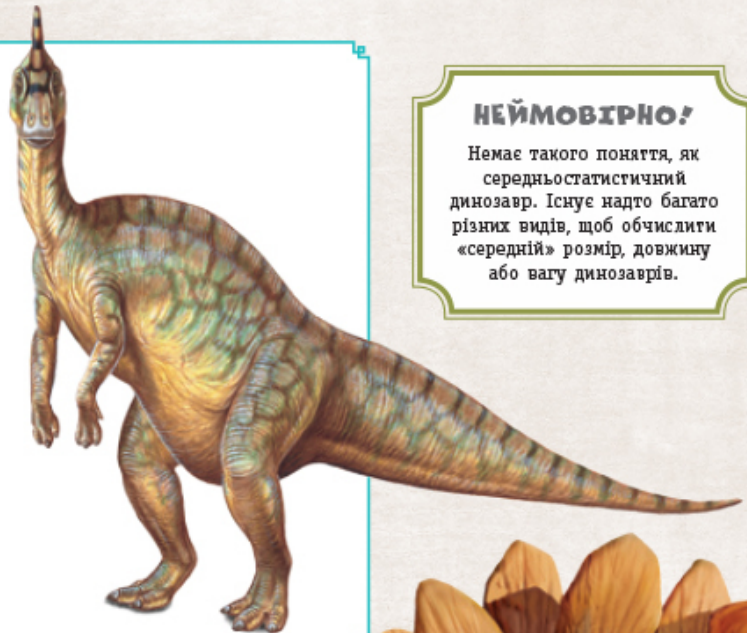
Динозаври — це найбільші тварини з усіх, що коли-небудь існували на Землі. За 165 мільйонів років різні види динозаврів пристосувалися до багатьох умов існування. Вони мешкали в більшості регіонів і за різних кліматичних умов. Динозаври мали адаптуватися до співжиття з тваринами-сусідами, зокрема іншими динозаврами, які конкурували з ними за їжу та місце існування. Серед динозаврів були такі види: двоногі м'ясоїдні; довгошії чотириногі рослиноїдні; двоногі рослиноїдні; двоногі рослиноїдні качкодзьоби; чотириногі, рогаті рослиноїдні з короткими хвостами та багато інших.

Качкодзьобі динозаври

Качкодзьобі динозаври використовували свої дзьоби, щоб зрізати листя та стебла рослин. У них були сотні щічних зубів для подрібнення їжі. На кожній із чотирьох щелепних кісток було три ряди по 60 зубів — усього 720 зубів.

«Рострум» качкодзьобого динозавра — це розширена кістка, вкрита шкірою або роговим дзьобом.

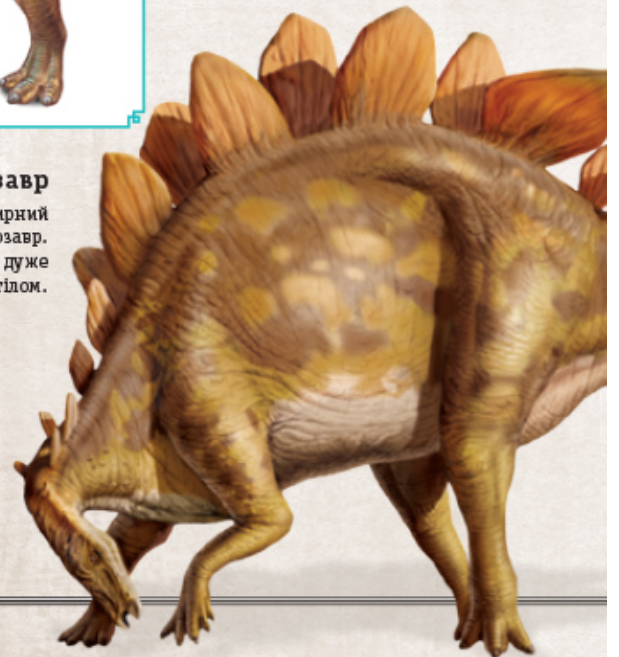

НЕЙМОВІРНО!

Немає такого поняття, як середньостатистичний динозавр. Існує надто багато різних видів, щоб обчислити «середній» розмір, довжину або вагу динозаврів.

Стегозавр

Це чотириногий панцирний рослиноїдний динозавр. Його голова була дуже маленька порівняно з тілом.

Цератопс

Це чотириногий рослиноїдний динозавр із коротким хвостом. На голові в альбертацератопса були роги та шипи.

Довгошій завропод

Футалогнікозавр — це довгошій, чотириногий рослиноїдний динозавр. Він був однією з найбільших тварин, які колись існували на планеті Земля. Довжина його тіла сягала 34 м.

Дилун

Тероподи — перші тварини, які стали на дві ноги і в яких був пір'яний покрив. Попри те, що дилуни мали пір'я, лігати вони не могли.

Тероподи

Більшість тероподів — двоногі м'ясоїдні тварини. У них були великі голови і проста будова скелетів. Зазвичай зуби тероподів мали лезо- або пилкоподібні загострення. Вони допомагали динозаврам шматувати їжу перед ковтанням.

Еокархарія

Цей лютий на вигляд теропод використовував пилкоподібні зуби, щоб шматувати свою здобич. Його назва означає «світланкова акула».

Пахіцефалозавр

На голові у дракорекса були роги і вирости. Це двонога рослиноїдна тварина.

Пахіцефалозавр означає «великоголовий ящір».

Анкилозавр

Гаргойлеозавр був одним із найменших представників анкілозаврів, чотириновою панцирною рослиноїдною твариною. Довжина його тіла становила лише 3–4 м.

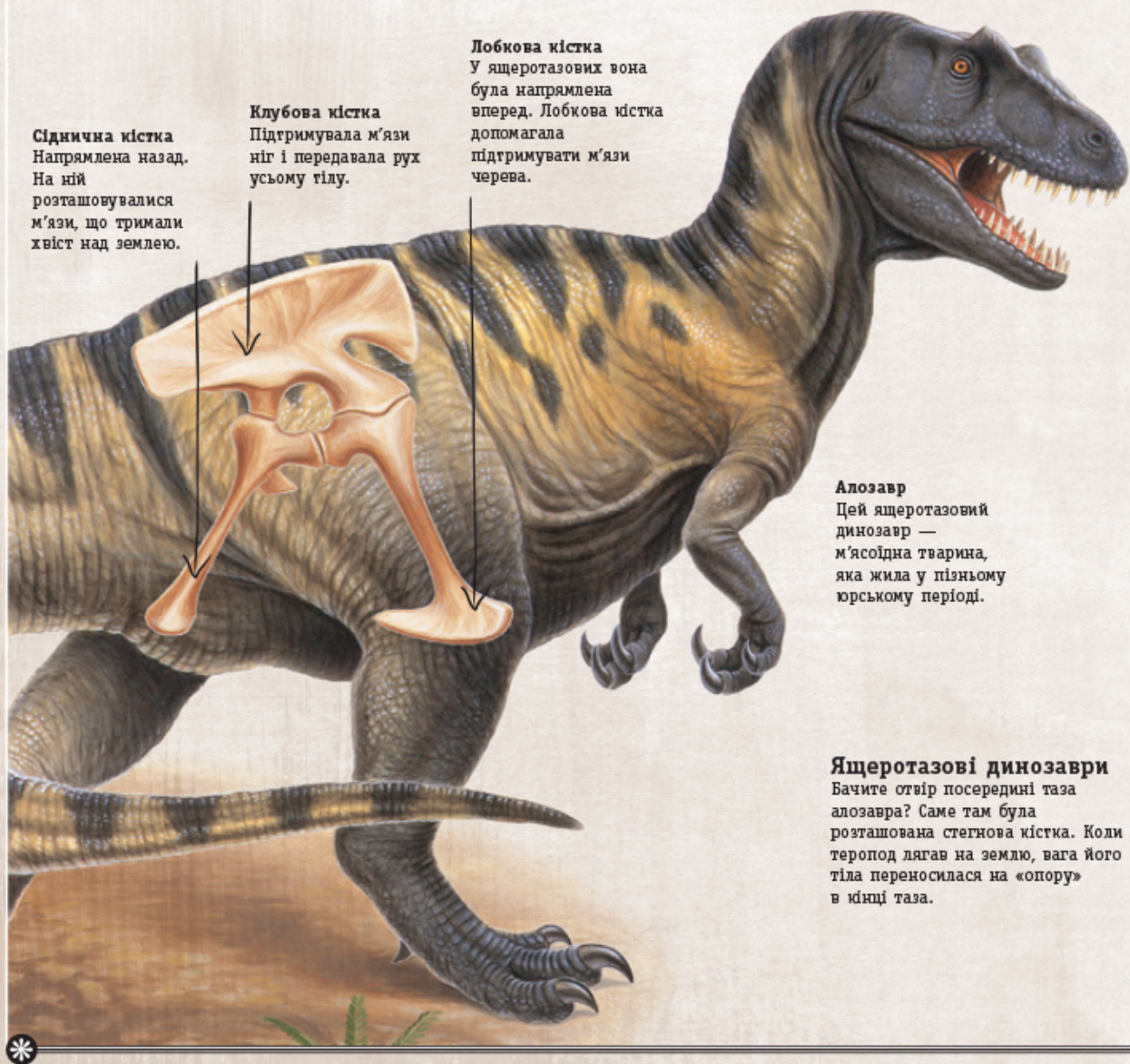

ТАЗОВІ КІСТКИ

Динозаври поділяються на дві основні групи: ящеротазові та птахотазові. Стегно, або таз, складалося із трьох кісток — лобкової, клубової та сідничної. М'язи поєднували лобкову кістку з ребрами. Це допомагало підтримувати черево. У ящеротазових динозаврів лобкова кістка була напрямлена вперед і вниз, а у рослиноїдних птахотазових — назад.

НЕЙМОВІРНО!

Незважаючи на подібну будову таза птахотазових динозаврів та птахів, останні еволюціонували від ящеротазових динозаврів.

Сіднична кістка
Напрявлена назад. На ній розташовувалися м'язи, що тримали хвіст над землею.

Клубова кістка
Підтримувала м'язи ніг і передавала рух усьому тілу.

Лобкова кістка
У ящеротазових вона була напрямлена вперед. Лобкова кістка допомагала підтримувати м'язи черева.

Алозавр
Цей ящеротазовий динозавр — м'ясоїдна тварина, яка жила у пізньому юрському періоді.

Ящеротазові динозаври
Вачите отвір посередині таза алозавра? Саме там була розташована стегнова кістка. Коли теропод лягав на землю, вага його тіла переносилася на «опору» в кінці таза.